

SİVASLI ÂŞIKLARIN NEVRUZ KONULU ŞİİRLERİ*

Dr. Doğan KAYA

Sivas, Orta Anadolu'da, tarihi önemi haiz bir ildir. Coğrafi alan olarak Türkiye'nin ikinci büyük ili olduğunu da hatırlatmak isterim. Daha ilk çağlardan itibaren birçok kavim, burayı mekân tutmuş, kendisinden izler bırakmıştır. Bunun yanında Sivas, bazı devletlere başkentlik yapmış, birkaç yüzyıl da eyalet merkezi olmuştur. Sivas, coğrafi konum bakımından da, ayrı bölgelerden, ayrı karakterde ve farklı kültürden olan insanların uğrak yeri haline gelmiş, böylece yıllar boyu ticarî, iktisadî, sosyal ve kültürel açıdan devamlı etkileşim içinde kalmıştır. Bundan dolayıdır ki Sivas, Orta Anadolu'da bir kültür merkezi olmuş, bu özelliğini yıllarca korumuştur.

Diğer taraftan Sivas, tarih boyunca Anadolu'da, Âşık Edebiyatı'nın yaygın olarak yaşatıldığı il olma vasfına da sahiptir. İlk temsilcilerine XVI. yüzyılda rastladığımız yöredeki âşıkların sayısında, bu yüzyıldan günümüze kadar pek çok artış olmuştur. Sayı fazlalığına bakarak Sivas, "âşıklar yatağı" olarak nitelendirilmiştir.

İlk temsilcilerini XVI. yüzyılda bulabildiğimiz Sivas yöresi âşıklarının toplam sayısı bugünkü tespitlerimize göre 900 civarındadır. Ebetteki bu sayı, yöre âşıklarının sayısının nihai şekli değildir; çağlar boyu yaşamış ve kayda geçmemiş nice âşık daha vardır. Bunun yanında mezralar hariç toplam 1285 köyde her yıl yeni birkaç âşığın ortaya çıktığı da malumumuzdur. Çalışmalarımız devam ederken bunu bizzat müşahade ettik. Bütün gayretlerimize rağmen üçra köylerde yaşayan ve varlığından haberdar olamadığımız âşıkların olduğunu da kabul etmek durumundayız.

Salt nevrüz konusunda bile 16 şiir söylenebilmiş olması da gösteriyor ki Sivas, âşık edebiyatı alanında özel bir yeri olan bir ilimizdir.

* Bu çalışma bildiri olarak sunulmuştur: *Fethiye III.Uluslararası Türk Kültürü Kurultayı*, 21-23 Mart 2011.

Nevruz geleneği farklı devirlerde asırlardır farklı coğrafyalarda çeşitli boy ve milletlerin kutladığı bir gelenektir. Nevruz, bugün bütün Türk Dünyası'nda ve Anadolu'da da coşku ile kutlanmaktadır. Nevruz, asırlar boyu Sivas'ta da kutlana gelen bir gelenektir. Sivaslı âşıklar söyledikleri nice şiirlerin yanında nevrüz konusunda da kayıtsız kalmamış, ortaya birbirinden güzel şiirler koymuşlardır. Bu çalışmamızda da değerlendirmeye tabi tuttuğumuz 15 şaire ait 16 şiirin toplanması, 10 yıldan fazla sürmüştür.

Şiirlerin ilk örneği XVI. Yüzyılda yaşamış olan Pir Sultan Abdal'a aittir. Onu iki şiiri ile 1690-1765 yıllarında yaşayan Karaoğlan izlemektedir. Daha sonra Karaoğlan'ın oğlu Ali Nebi (1725-1810)'nin de nevrüz konusunda bir şiiri olduğunu görmekteyiz. En fazla şiir ise Âşık Ruhsatî (1835-1911)'ye ait olup bunların sayısı dördttür. Sonraki âşıkların tamamı XX. ve XXI. Yüzyıl âşıklarıdır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Pir Sultan	<i>Nevruz Sultan</i>
2. Karaoğlan	<i>Nevruz Bayramı</i>
3. Karaoğlan	<i>Sefa Geldi</i>
4. Ali Nebi	<i>Sefa Geldin</i>
5. Halil İbrahim Bacak	<i>Sultan Nevruz</i>
6. Medine Kayapınar	<i>Nevruz Bayramı</i>
7. Hamit Bölücek	<i>Nevruz Bayramı ve Doğa</i>
8. Hüroğlu	<i>Sultan Nevruz</i>
9. Kul Deryaî	<i>Nevruz Bayramı</i>
10. Sait Kaya	<i>Her Şeye Rağmen Yaşam</i>
11. Mızrap	<i>Nevruz Bayramı</i>
12. Ömer Tombul	<i>Nevruz</i>
13. Şevki Dinçal	<i>Nevruz</i>
14. Kâhyaoğlu	<i>Nevruz Bayramı</i>
15. İlhan Esen	<i>Nevruz Ateşi</i>
16. Salih Çelik	<i>Bayramımız Var</i>

Şiirler birim olarak dördtlük olarak vücuda getirilmiştir. Ancak Sait Kaya'ya ait olanı bent halindedir. Bunlardan 16 dördtlük olan Kâhyaoğlu'nun şiiri en hacimlisi, ise 4 dördtlük Medine Kayapınar'ın şiiri dördtlük sayısı en az olanıdır. Kul Deryaî ve İlhan

Esen'in şiirleri 14; Hüroğlu ve Ömer Tombul'un şiirleri 12'şer dördlüktür. Diğerlerinin dördlük sayısı 6-9 arasında değişmektedir.

Üzerinde çalıştığımız nevrüz destanları ölçü olarak hecenin 8 ve 11 şekli ile söylenmiştir. Şiirlerin 2, 3, 4, 5, 6, 9, 11 numaralı olanları 8; diğerleri 11 hecelidir.

Bu çalışmamızda, geçmişi asırlar ötesine giden Sivas'taki nevrüz geleneğini uzun uzadıya anlatmak değil Sivaslı âşıkların bu konuyu şiirlerine nasıl yansıttıkları amaçlanmıştır. Şiirlerin tamamına baktığımızda, meselenin 11 cepheli olarak karşımıza çıktığını görmekteyiz. Bunlar; 1. *Taşıdığı anlam*, 2. *İnsanlardaki durum*, 3. *Hayvanlardaki durum*, 4. *Bitkilerdeki durum*, 5. *Tabiattaki durum*, 6. *Yeme içme-*, 7. *Eğlence*, 8. *Mevsim değişikliği*, 9. *Dilekler-Dualar*, 10. *İnanç*, 11. *Millîliği*'dir.

1. Taşıdığı anlam

Sosyokültürel açıdan bir bayram olarak kutlanan ve "yeni gün" anlamına gelen Nevruzun bir de taşıdığı anlam vardır. Meseleye âşıklarımız açısından baktığımızda nevrüze şu anlamları yüklediklerini görmekteyiz: Nevruz ateşi bir ruhunu aydınlatan ateştir, bereketin doğan güneşidir. Nevruz, var oluşun anlamı demektir. Sevdanın sonsuza yürüdüğü gündür. Birlikte çalışmak, birlikte yemek demektir.

O birlik ruhunun yanan ateşi (13), O ki bereketin doğan güneşi (13), Varoluşun anlamını bulduğu (13), Sevdanın sonsuza yürüdüğü gün (13), Kimi yerde "Sultan Nevruz" demişiz (15), Sorarsan Nevruz'u yeni gün demek (15), Kardeş dediğini kardeşçe sevmek (15), Birlikte çalışıp beraber yemek (15), Yurda birlik eker Nevruz ateşi (15).

2. İnsanlardaki durum

21 Mart nevrüz günü herkes coşku içerisinde bayram eder. İnsanların yüzü güler, gönlü şad olur. Güzeller kına yakınıp seyrana çıkar, yemlik toplarlar. Çocuklara parklara koşar. Âşıklar buluşur, murada erer. Birbirlerine güzel sözler ve türküler söylenir. Küskünlükler giderilir, küsülü olanlar barışır. Dualar edilip, dilekler tutulur.

Gönüller şaz oldu ehl-i imanın (1), Güzellerin seyranıdır (2), Cümle canın yüzü güldü (2), Kızanlarım hep derildi (2), Âşıklar murada erdi (3), Güzeller kına yakınır (3), Çocuklar parklara koştu (5), Herkesin yüzü gülüyor (5), Kızlar, tarlalardan çok yemlik toplar (7), “Mart dokuz”u çıkar işe başlanır (8), İnsandan insana sevgi aşlanır (8), Ergen oğlan ergen kızlar eşlenir (8), Bayram gelir sevgililer gezilir (10), Neşelenip unuturlar dünleri (10), Güzel sözler mısralara dizilir (10), Gönüller hoş olur dostlar buluşur (10), Güzel varlıkları dünya bölüşür (10), Bahar bayramını her canlı kutlar (12), Nicesi sevinçten ateşten atlar (12), Dualar edilir niyet tutulur (13), Her şeye kardeşlik ruhu katılır (13), Küskünlükler gönüllerden atılır (13), Mutluluğun gönüllere dolduğu (13), Tabiatın her bir cüzüdür Nevruz (13), O gün diller kötü sözden sakınır (13), Türküler söylenir nefes okunur (13), Kaygılar tükenir gelince bahar (15), Coşuyor gönüller gülüyor yüzler (14), Bütün millet çıkmış bu gün geziye (13).

3. Hayvanlardaki durum

Kuşlar şakımaya cıvı cıvı ötmeye başlar. Koyunlar, kuzular meler. Küheylan atlar şaha kalkar. Hayvanlar yaylıma gider. Koçlar vuruşur. Göçmen kuşlar kendini gösterir. Boğalar güreşir.

Kargaş kuşu öttü yine (2), Kıratın koştu yoruldu (2), Kuşlar bile niyaz eyler (3), Cümle kuşlar hep dillendi (4), Koyun kuzu hep meleşti (4), Şahlandı küheylan atlar (4), Mal davar yaylıma gitti (5), Cıvı cıvı kuşlar öttü (5), Koyunu kuzusu meliyor (5), Kuşlar yuvasından uçtu (6), Bülbülleri gül dalında şakıyor (7), Kuşlar cıvıldaşır doğayı kaplar (7), Kuzular meleşir buzağı hoplar (7), Koç vuruşur boğaları güleşir (8), Koyun kuzu bir birine meleşir (8), Nice kuş sesini bir dinle işit (12), Bu ayda bülbüller ötmeye başlar (12), Bahara “Merhaba” der bunca kuşlar (12), Bahar geldi koyun kuzu meliyor (12), Göçmen kuşlar göç göç olmuş geliyor (12), Meleşir koyunlar iner yazıya (13).

4. Bitkilerdeki durum

Nevruzlar, çiğdemler, güller, sümbüller ve türlü çiçekler açar. Kar çiçeği kar deler. Kekikler kokar. Ağaçlar al-yeşil giyinir. Arılar çiçekten çiçeğe konarlar. Dala, gövdeye ve yaprağa su yürümeye başlar.

Gonca gülün eyyamıdır (2), Çiğdem çiçek dağı aldı (2), Cümle kuşlar hep ötüştü (2), Bahçelerde çiçek çiğdem (3), Kırılındı hep ağaçlar (4), Çiğdem nevrüz açtı yurtlar (4), Kar çiçeği kar deliyor (5), Mor sümbül boynun eğiyor (5), Ağaçlar hep çiçek açtı (5), Her yerde yeşil ot bitti (5), Bahçelerde açan güller (5), Bahar geldi nevrüz açtı (6), Kekikleri burcu burcu kokuyor (7), Su yürüdü gövde dala yaprağa (8), Çiğdem bitti açtı Nevruz (9), Kokuların saçtı Nevruz (9), Türlü çiçek açtı Nevruz (9), Bahar geldi güller açtı (11), Açılır çiçekler hep çeşit çeşit (12), Al yeşil giyinir ağaçlar otlar (12), Bin bir türlü çiçek açılır yurtta (14), Çiçeklerde dolaşüyor arılar (14), Has bahçenin renk renk gülleri açar (15), Çiçekten çiçeğe arılar uçar (14).

5. Tabiattaki durum

Tabiat ve bütün canlılar uyanır. Dağlar yeşile boyanır. Sular coşar, boz bulanık sel olup akar, dereler çağlayıp taşar. Serin serin yeller eser. Göllerin güzelliği görmeye değer. Şelaleler şırıl şırıl akar.

Bahar geldi sular coştı (2), Dağlar yeşile büründü (3), Bahar eyyamı göründü (3), Bugün dağlar yeşillendi (4), Bahar geldi seller taşı (4), Yağan yağmur akan seller (5), Serin serin esen yeller (5), Nevruz bayramıyla doğa uyanır / Çok geçmeden renkten renge boyanır (7), Akar boz bulanık seli doğanın (7), Ne kadar güzeldir hali doğanın (7), Görmeyi deşiyor gölü doğanın (7), Şelalesi şırıl şırıl akıyor (7), Şifadır dertlere balı doğanın (7), Ne kadar cömerttir eli doğanın (7), Can verildi tabiata / Bayram oldu mahlûkata (9), Nevruzla uyanır bütün canlılar (10), Dereler çağlayıp taşı (11), Tabiat canlandı coştı (11), Mart dokuzu çıktı sular bulandı (12), Tabiat canlanır yirmi bir Martta (14), Dağların yeşile boyandığı gün (13).

6. Yeme içme-

Türlü nesnelerle donatılmış sofralar kurulur. Keşkekler, büryan ve uğutlar yenilir. Yufkalar ve sac üstünde ballı börekler yapılır.

Türlü sofralar kuruldu (2), Kadehler mey ile doldu (2), Fodulalar yeni pişti (2), Keşkek püryan fodla pişti (4), Sac üstünde ballı börek, Uğud ile üryan gerek / Hele getirin de yiyek (4).

7. Eğlence

Meydanlarda toplanılır, davullar, zurnalar, sazlar çalınır. Gelin kızlar semah dönerler, halaylar çekilir. Sin sin oynanır. Ateş etrafında eğlenilir.

Ben çalarım çöğür sazı (2), O yâr ile koyun güdem (3), Çalmır davullar sazlar (3), Semah döner gelin kızlar (3), Çöğür sesi hoş dokunur (3), Kırlarda yapak seyranı (6), Ateş yakar eğleniriz (6), Toy düğün kurulsun gelin toylansın (8), Halaylar çekilsin "Sin sin" oynansın (8), Eğlenelim katar katar (9), Kul Deryaî'm çekin halay (9), Oynar güzel kızlar delikanlılar (10), Toplanak meydana çalak davulu (15), Davullar çalınsın halaylar dönsün (16), Yansın dört bir yanda ateşler yansın (15).

8. Mevsim değişikliği

Cemre havaya, suya ve toprağa düştükten sonra nevrüz gelir ve nevrüzün gelmesiyle kış geride kalmıştır. Bu günde gece ve gündüz eşittir. Bu günü de abrıl beşi ve hıdrellez izleyecektir. Yağmurlar çoğalır. Topraklar taşlar ısınmaya başlar. Güneş yüzünü artık iyiden iyiye gösterir.

Geçti şita döndük yaza (4), Şiddetli kış geldi geçti (5), Nevruzla geride kalkmıştır kışlar (7), Bu ayda açılır tarlada işler (7), Feyizli yağmurlar baharla başlar (7), Uğuldayan rüzgâr dili doğanın (7), Cemre düştü hava suya toprağa (8), "Abrul beşi" "Hıdrellez" geliyor, Buluşuyor bir birini buluyor (8), Yeryüzü dirilip bayram oluyor (8), Hem toprağa rahmet yağdı (9), Bak geride kaldı kara kış günü (12), Toprak her varını bize veriyor (12), İlkbaharda nice canlı dirilir (12), Bu gün gece ile gündüz bir eşit (12), Bak yine ısındı topraklar taşlar (12), Geceyle gündüzün eşit olduğu (13), Bugün tabiatın uyandığı gün (14), Baharın kapıya dayandığı gün (14), Kış tükendi bitti artık acılar (14), Güneş artık parıl parıl parılar (14), Gündüz gece aynı bayramımız var (14).

9. Dilekler- Dualar

Halk birbirine güzel dileklerde bulunur, dualar eder. *İşimiz gücümüz gayretli olsun (8), Aziz milletimiz ağ bahtlı olsun (8), Bolluk bereketli nebatlı olsun (8), Yurdumuz yaylamız bol otlu olsun (8), Gönüller imanlı umutlu olsun (8), Dinsin elem ile acı (9), Bayramımız*

kutlu olsun (11), Teselli edelim gönlü eziği (15) gibi dua ve dilekler bunlardan bazılarıdır.

10. İnanç

Nevruz günü geçmişte önemli hadiselerin cereyan ettiği gündür. Bilhassa dinî nitelikte olan bu hadiseler, Sivaslı âşıkların şiirinde şu şekilde karşımıza çıkmaktadır: ile halkın bazı inançları vardır. Dünyanın kuruluşu, Allah Hz. Âdem'de görülmesi ve Âdem'e ruh vermesi, Hz. Habil'in kurban kesmesi, Kâbil'in Allah'a küsmesi, Hz. Şit'in nura kavuşması, Hz. İbrahim'in ateşten, Hz. Eyyub'un dertten kurtulması, Hz. Ali'nin doğması ve evlenmesi bugün vuku bulmuştur.

Hak çağırır cümle diller (3), Bugünde dünya kuruldu (9), Âdem'e can ruh verildi (9), Allah Âdem'de görüldü (9), Bugün de Âdem'in duası, Kabul eyledi Mevla'sı (9), Yoğruldu insan mayası (9), Bugün Habil kurban kesti (9), Kabil lâin Hakk'a küstü (9), Bugün Şit kavuştu nura (9), Biz hak dedik gizli sırra (9), Bugün Musa çıktı Tur'a (9), İbrahim nardan kurtuldu (9), Eyüp'ün derdi atıldı (9), Bugün doğdu Şah'ım Ali (9), Bugünde evlendi o Veli (9), Âdem'den bu güne kadar, Kutlandı Nevruz Bayramı (9), Bugün Şah-ı Merdan doğdu / Kâinatı nura boğdu (10).

11. Millîliği

Nevruzun hangi millete ait olduğu üzerinde birçok yazılar yazılmış ve sonuca varılmaya çalışılmıştır. Sivaslı âşıklar şiirlerindeki ifadelerine baktığımızda, nevruzun Türklerin millî bayramı olduğu konusunda birleştiklerini görürüz. Bu bağlamda kanaatlerini şu şekilde ifade ederler: Baharın başlangıcı olarak kutlanan bu gün Oğuz'dan beri vardır ve beş bin yıldır kutlanmaktadır. Türklerin millî bayramıdır. Türkler bugün Ergenekon'dan çıkmışlardır. Ötüken'de kutlanan bu bayram Atilla sayesinde Avrupa'ya götürülmüştür. Urumçi, Semerkant, Karabağ, Kırım hülâsa tüm Turan'da kutlanmaktadır. Nevruz ateşi ile karanlıklar aydınlığa çıkmaktadır.

Dede Korkut bayramıdır (2), Bayram etti atam dedem (3), Nevruz Türk'ün bayramıdır (4), Nevruz bizim bayramımız (6), Türklerin bahar bayramı (6), Bu bize atadan geçti (6), Neslimiz cihanda olandan beri /

Kendi kendimizi bilenden beri / Kutluyoruz Nevruzumuz kutl'olsun (8), Ecdat atasının izin güdüyor (8), Dedemin dedesi bizimdir diyor (8), Bahar bayramını Oğuzhan kurdu (12), Gün Ergenekon'dan çıkış günümüz (12), Ezelden atamın kültür mirası (13), Zamanın tarihte izidir Nevruz (13), Ateşte demirin eridiği gün (13), Küçükken de biz nevruzu kutlardık / Ateş yakar üzerinden atlardık (14), Börteçene bugün çıktı yoluma / Sıgımyordum Ergenekon yurduna / Boz yeleli kurdun düştüm ardına / O zamandan beri bayramımız var (15), Esirlikten hürriyete kavuştum / O zamandan beri bayramımız var (15), Biz Nevruz'u Ötüken'de yetirdik / Atilla'yla Avrupa'ya götürdük (15), Alparslan'dan beri bayramımız var (15), Beş bin yıl geçmişten kopan yıldırım (16), Karanlığı söker Nevruz ateşi (16), Urumçi Semerkant Karabağ, Kırım / Tüm Turan'da çakar Nevruz ateşi (16), Karların gevşeyip eridiği gün (16), Yaylayı çimen bürüdüğü gün (16), Tohuma hayat yürüdüğü gün (16), Ergenekon dağlarını delerek / Hürriyete çıkar Nevruz ateşi (16), Destanlar devrinin masal kapısı (16), Beş bin yıl geçmişi Türk gönüllerde / Nakış nakış dokur Nevruz ateşi (15).

Bilindiği gibi âşıklar, halkın duygu, düşünce, inanç ve dünya görüşünün aynasıdır. Söz konusu faktörler âşıkların dilinde güzel, ölçülü ve kalıcı nitelikte ifadesini bulur. Üzerinde çalıştığımız nevrüz konusunda da aynı durum karşımıza çıkmaktadır. Geçmiş, tarihi derinliklerine kadar giden nevrüz üzerinde kitap ve makale bazında yüzlerce çalışma yapılmıştır. Biz ise nevrüz konusuna, bu çalışmamızda bir başka açıdan, âşıklar açısından bakmaya çalıştık. Vardığımız sonuç şu oldu ki nevrüz Türklerin millî bayramıdır. Bugün, eskisi kadar olmamakla beraber halk, nevruzu coşkuyla kutlamış; onunla yeni heyecanlar, inançlar, arzular ve umutlar yaşamıştır.

Not: Bu çalışma tamamlandıktan sonra dokuz şiir daha tespit edilmiş ve bu şiirler, 17-25 numaralı şiirler olarak metinler kısmına eklenmiştir.

.....

METİNLER

-1-

Pir Sultan (Yıldızeli-Banaz köyü, XVI. Yüzyıl)

Nevruz Sultan

Sultan Nevruz günü cemdir erenler	Cümle eşya bu gün destur aldılar
Gönüller şaz oldu ehl-i imanın	Aşk ile didara karşı yandılar
Cemal-i yâr görüp doğru bilenler	Erenler ceminde bade sundular
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın	Himmeti erince Nevruz Sultan'ın
Erenler dergâhı ruşen bu günde	Sultan Nevruz günü canlar uyanır
Doldurmuş badeyi sunar elinde	Hal ehli olanlar nura boyanır
Susuz olan kanar kendi gölünde	Muhip olan bu gün ceme dolanır
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın	Himmeti erince Nevruz Sultan'ın
Pir himmet eyledi bu gün kuluna	Âşık olan canlar bu gün gelirler
Cümle muhip bu gün cemde buluna	Sultan Nevruz günü birlik olurlar
Cümle eşya konar kudret balına	Hallak-ı cihandan ziya alırlar
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın	Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Pir Sultan'ım eydür erenler cemde
Akar çeşmim yaşı her dem bu demde
Muhabbet ateşi yanar sinemde
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

-2-

Karaoğlan (Zara-Akören köyü, 1690-1765)

Sefa Geldi

Kargaş kuşu öttü yine	Gonca gülün eyyamıdır
Nevruz geldi sefa geldi	Güzellerin seyranıdır
Yâr köyüne gitti yine	Dede Korkut bayramıdır
Nevruz geldi sefa geldi	Nevruz geldi sefa geldi
Çiğdem çiçek dağı aldı	Gülün cemali kırmızı
Cümle canın yüzü güldü	Bülbül ile eyler nazı
Kadehler mey ile doldu	Ben çalarım çöğür sazı
Nevruz geldi sefa geldi	Nevruz geldi sefa geldi

Kızanlarım hep derildi
Kıratım koştı yoruldu
Türlü sofralar kuruldu
Nevruz geldi sefa geldi

Bahar geldi sular coştı
Fodulalar yeni pişti
Cümle kuşlar hep ötüştü
Nevruz geldi sefa geldi

Kar'oğlan'ım çalar söyler
Cirit atar körpe taylar
Kımız içer bizim beyler
Nevruz geldi sefa geldi¹

-3-

Karaoğlan

Nevruz Bayramı

Dağlar yeşile büründü
Bugün nevrüz bayramıdır
Bahar eyyamı göründü
Bugün nevrüz bayramıdır

Bahçelerde çiçek çiğdem
O yâr ile koyun güdem
Bayram etti atam dedem
Bugün nevrüz bayramıdır

Cümle canlar yazı gördü
Ağaçlar secdeye vardı
Âşıklar murada erdi
Bugün nevrüz bayramıdır

Kırgız Kıpçak bayram eder
Oğuz Kafkas cümle köyler
Kuşlar bile niyaz eyler
Bugün nevrüz bayramıdır

Seherde düvaz okunur
Güzeller kına yakılır
Çöğür sesi hoş dokunur
Bugün nevrüz bayramıdır

Bunca aylar bunca yıllar
Şükür eyler Hakk'a kullar
Hak çağırır cümle diller
Bugün nevrüz bayramıdır

Çalınır davullar sazlar
Semah döner gelin kızlar
Kar'oğlan'ım yari gözler
Bugün nevrüz bayramıdır²

¹ Kaynak şahıs; Zara'nın Akören köyünden Yusuf Çınar.

² Kaynak şahıs; Zara'nın Akören köyünden Yusuf Çınar.

-4-

Ali Nebi (Zara-Akören köyü, 1725-1810)

Sefa Geldin

Bugün dağlar yeşillendi	Bugün bahar eyyamıdır
Sultan nevrüz sefa geldin	Nevruz Türk'ün bayramıdır
Cümle kuşlar hep dillendi	Gönüllerin sultanıdır
Sultan nevrüz sefa geldin	Sultan nevrüz sefa geldin
Allah deyi öten kuşlar	Tacik Çeçen hem Altaylar
Dua eyler dağlar taşlar	Mesire de zengin baylar
Kırcılandı hep ağaçlar	Kırgız Kıpçak cümle köyler
Sultan nevrüz sefa geldin	Sultan nevrüz sefa geldin
Bahar geldi seller taşı	Karatay Kaşkar Bozkurtlar
Keşkek pürüyan fodla pişti	Çiğdem nevrüz açtı yurtlar
Koyun kuzu hep meleşti	Şahlandı küheylan atlar
Sultan nevrüz sefa geldin	Sultan nevrüz sefa geldin
Saç üstünde ballı börek	Dede Korkut torunları
Uğud ile üryan gerek	Bayram eyler yarınları
Hele getirin de yiyek	Dost biliriz hep canları
Sultan nevrüz sefa geldin	Sultan nevrüz sefa geldin

Geçti şita döndük yaza
Ali Nebi'm vurur saza
Kızanlar düştü alaza
Sultan nevrüz sefa geldin³

-5-

Halil İbrahim Bacak (Sivas-Hıdırnalı köyü, 1924-2008)

Sultan Nevruz

Bahar bayramı geliyor	Şiddetli kış geldi geçti
Kar çiçeği kar deliyor	Ağaçlar hep çiçek açtı
Mor sümbül boynun eğiyor	Çocuklar parklara koştu
Sefa geldin Sultan Nevruz	Sefa geldin Sultan Nevruz
Her yerde yeşil ot bitti	Yağan yağmur akan seller
Mal davar yaylıma gitti	Serin serin esen yeller
Cıvıl cıvıl kuşlar öttü	Bahçelerde açan güller
Sefa geldin Sultan Nevruz	Sefa geldin Sultan Nevruz

³ Kaynak şahıs; Zara'nın Akören köyünden Yusuf Çınar.

Yazın yağmur bol oluyor
Koyunu kuzusu meliyor
Herkesin yüzü gülüyor
Sefa geldin Sultan Nevruz⁴

-6-

Medine Kayapınar (Gürün-Yazyurdu beldesi, 1935)

Nevruz Bayramı

Bahar geldi nevrüz açtı	Ergenekon'dan geliriz
Kuşlar yuvasından uçtu	Düşmana karşı dururuz
Bu bize atadan geçti	Biz âdetimizi biliriz
Nevruz bizim bayramımız	Nevruz bizim bayramımız
Türklerin bahar bayramı	Ateş yakar eğleniriz
Duyalım buna hayranı	Destanları söyleniriz
Kırlarda yapak seyranı	Âdetleri biz biliriz
Nevruz bizim bayramımız	Nevruz bizim bayramımız ⁵

-7-

Hamit Bölücek (Gürün- Akdere köyü, 1936)

Nevruz Bayramı ve Doğa

Nevruz bayramıyla doğa uyanır	Gayret edek güzelliğe ulaşak
Sevilir çimeni gülü doğanın	Nimetini beraberce bölüşek
Çok geçmeden renkten renge boyanır	Doya doya bu yerlerde dolaşak
Karışır yeşili alı doğanın	Yaşama açıktır yolu doğanın
Nevruzla geride kalkmıştır kışlar	Kuşlar cıvıldaşır doğayı kaplar
Bu aydan açılır tarlada işler	Kuzular meleşir buzağı hoplar
Feyizli yağmurlar baharla başlar	Kızlar tarlalardan çok yemlik toplar
Akar boz bulanık seli doğanın	Ne kadar güzeldir hali doğanın
Adım adım yöreleri gezelim	Kekikleri burcu burcu kokuyor
Göllerinde kulaç atıp yüzelim	Bülbülleri gül dalında şakıyor
Buralarda bereketi yazalım	Şelalesi şırl şırl akıyor
Görmeyi değıyor gölü doğanın	Şifadır dertlere balı doğanın

⁴ Erhan Erarslan, *Halk Şairi Halil İbrahim Sivaslı*, Sivas, 2008, s. 132.

⁵ Şiir, 4 Nisan 2008 günü tarafımızdan derlenmiştir. (D. K.)

Dört mevsimin baharı var güzü var **Hamit** der güzellik sayılmaz tek tek
Ceylanı var ördeği var kazı var Doğanın mimarı şanı yüce Hak
Ormanların apayrı bir hazı var Aklın ışığında etrafına bak
Uğuldayan rüzgâr dili doğanın Ne kadar cömerttir eli doğanın⁶

-8-

Hüroğlu (Cumhur Karabulut, Şarkışla, 1938)

Sultan Nevruz

Neslimiz cihanda olandan beri Cemre düştü hava suya toprağa
Kutluyoruz Nevruzumuz kutl'olsun Su yürüdü gövde dala yaprağa
Kendi kendimizi bilenden beri Söküm suyu şifa hastaya sağa
Kutluyoruz Nevruzumuz kutl'olsun Dertlilere deva canlar mutl'olsun

“Mart dokuz”u çıkar işe başlanır Yeşil sarı kırmızı gül al bizim
İnsandan insana sevgi aşlanır Çiğdem çiçek nevrüz veren dal bizim
Ergen oğlan ergen kızlar eşlenir Konuşulan türlü lehçe dil bizim
Gönüller bir olsun diller tatl'olsun İşimiz gücümüz gayretli olsun

Bir vücuttur gönlü birler bir olur Fitneye uymazsak oluruz bile
Sadık olan yiğit olur er olur Selâm olsun gelip geçen nesile
Birlik meydanında yoklar ar olur Bülbül gibi âşık olalım güle
Rakip yamacında heybetli olsun Sazımız sözümüz sebatlı olsun

Âşıklar şairler ozanlar ile Evlâlardan evlâ olan evlâ bir
Okuyup tarihi yazanlar ile Yaratan bir var eden bir Mevlâ bir
Kör düğüşü kesip çözenler ile İnsanlık bir savunulan dava bir
Aziz milletimiz ağ bahtlı olsun Huzura sükûna davetli olsun

“Abrul beşi” “Hıdırellez” geliyor Koç vuruşur boğaları güleşir
Buluşuyor bir birini buluyor Koyun kuzu bir birine meleşir
Yeryüzü dirilip bayram oluyor Gıdalanır semizleşir gelişir
Bolluk bereketli nebatlı olsun Yurdumuz yaylamız bol otlu olsun

Toy düğün kurulsun gelin toylansın **Hüroğlu** canını kurban adıyor
Halaylar çekilsin “Sin sin” oynansın Ecdat atasının izin güdüyor
Can birliği tüm cihanda söylensin Dedemin dedesi bizimdir diyor
Gönüller imanlı umutlu olsun Şanımıza uygun şöhretli olsun⁷

⁶ Türkân Kafadar, *Gün Işığı-Halk Şairi Hamit Bölücek (Hayatı-Âşıklığı-Kişiliği)*, Sivas, 2011, s. 121-122.

⁷ 17 Eylül 2006 günü Âşık Hüroğlu'ndan derlenmiştir. (D.K.)

-9-

Kul Deryaî (Sabri Durukan, Sivas-Karaçayır beldesi, 1940)

Nevruz Bayramı

Bugün bahar başlangıcı Olundu Nevruz Bayramı Dinsin elem ile acı Kuruldu Nevruz Bayramı	Ta yeşil kandilden beri Kimdi Cebrail rehberi Biz Hak'tan aldık haberi Denildi Nevruz Bayramı
Kâinata bir nur doğdu Hem toprağa rahmet yağdı Tüm cihanı nura boğdu Hoş geldi Nevruz Bayramı	Can verildi tabiata Bayram oldu mahlûkata Yayıldı tüm kâinata Sunuldu Nevruz Bayramı
Çiğdem bitti açtı Nevruz Kokuların saçtı Nevruz Türlü çiçek açtı Nevruz Edildi Nevruz Bayramı	Bugünde dünya kuruldu Âdem'e can ruh verildi Allah Âdem'de görüldü Var oldu Nevruz Bayramı
Bugün de Âdem'in duası Kabul eyledi Mevla'sı Yoğruldu insan mayası Edildi Nevruz Bayramı	Bugün Habil kurban kesti Hak olmuştu onun dostu Kabil lâin Hakk'a küstü İncindi Nevruz Bayramı
Bugün Şit kavuştu nura Biz hak dedik gizli sırta Bugün Musa çıktı Tur'a Yapıldı nevrüz bayramı	İbrahim nardan kurtuldu Eyüp'ün derdi atıldı Ali kul oldu satıldı Anıldı Nevruz Bayramı
Selam Erzene dağında Kaldı aslanın avında Ali'm yetişti anında Görüldü Nevruz Bayramı	Bugün doğdu Şahım Ali Bugünde evlendi o Veli Bugün sürdük Hakk'ın yolu Olundu Nevruz Bayramı
Bu bayramda hikmet yatar Eğlenelim katar katar Âdem'den bu güne kadar Kutlandı Nevruz Bayramı	Bu gün oldu türlü olay Hakikatle olmaz alay Kul Deryaî 'm çekin halay Açıldı Nevruz Bayramı ⁸

⁸ Selma Güneri, *Âşık Deryaî*, Sivas, 1999, s. 78 (Basılmamış Lisans Tezi).

-10-

Sait Kaya (Divriği-Yozyatağı köyü, 1941)

Nevruz

Bayram gelir sevgililer gezilir	Gönüller hoş olur dostlar buluşur
Neşelenip unuturlar dünleri	Güzel varlıkları dünya bölüşür
Güzel sözler mısralara dizilir	Duygu mısralarda şiir oluşur
Düşündüm de bugünleri dünleri	Neşelenip unuturlar dünleri
Nevruz Bayramında şiir günleri	Nevruz Bayramında şiir günleri
Nevruzla uyanır bütün canlılar	Olanı almıyor insanın aklı
Oynar güzel kızlar delikanlılar	Neden yüreklerde kötülük saklı
Yine pusudadır eli kanlılar	Kavga serbest dostluk barış yasaklı
Karanlıktır bugünleri dünleri	Düşündüm de bugünleri dünleri
Yine zor geçecek bayram günleri	Zor geçiyor burda nevruz günleri ⁹

-11-

Mızrap (Divriği-Üçpınar köyü, 1946)

Nevruz Bayramı

Bugün Sultan Nevruz günü	Bahar geldi güller açtı
Bayramımız kutlu olsun	Dereler çağlayıp taşı
Ben aynımda gördüm onu	Tabiat canlandı coştı
Bayramımız kutlu olsun	Bayramımız kutlu olsun
Bugün Şah-ı Merdan doğdu	İsmi hece dilimizde
Kâinatı nura boğdu	Çok yücedir günümüzde
Evvel oydu ahir oydu	Seviyoruz özümüzde
Bayramımız kutlu olsun	Bayramımız kutlu olsun
Gönlümüzde dilimizde	Dost Mızrab' ım kulum Şah'a
Sadık kaldık yolumuzda	Gel kurbanım gel bir daha
Her ne varsa ulumuzda	Beraber gidem Allah'a
Bayramımız kutlu olsun	Bayramımız kutlu olsun ¹⁰

⁹ Sait Kaya, *Her Şeye Rağmen Yaşam*, İstanbul, 2000, s. 136.

¹⁰ Ozanlar vakfı Şiir Antolojisi, 2003, Ankara, 2003, s. 267.

-12-

Ömer Tombul (Sivas-Gaziköy, 1947)

Nevruz

Yine yer küresi döndü dolandı
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba
Mart dokuzu çıktı sular bulandı
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Şöyle bir düşündüm ezeli dünü
Bak geride kaldı kara kış günü
Bugün yirmi bir mart söylenir ünü
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Bahar gelir gelmez karlar eriyor
Bulut üstümüze kanat geriyor
Toprak her varını bize veriyor
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Özlenen günlere bugün girilir
İlkbaharda nice canlı dirilir
Yaz gelince gonca güller derilir
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Nice kuş sesini bir dinle işit
Açılır çiçekler hep çeşit çeşit
Bu gün gece ile gündüz bir eşit
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Bak yine ısındı topraklar taşlar
Bu ayda bülbüller ötmeye başlar
Bahara "Merhaba" der bunca kuşlar
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Bahar bayramını her canlı kutlar
Al yeşil giyinir ağaçlar otlar
Nicesi sevinçten ateşten atlar
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Bahar geldi koyun kuzu meliyor
Göçmen kuşlar göç göç olmuş geliyor
Şenlik türkü sesi içi deliyor
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Orta Asya Türk'ün öz anayurdu
Bahar bayramını Oğuzhan kurdu
Nice canlı seni bekledi durdu
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Biz Türkleriz akar gider ünümüz
Parlak yarınımız illa dünümüz
Gün Ergenekon'dan çıkış günümüz
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Hamuru ilk önce Türkler yoğurdu
Türkler icat etti sütten yoğurdu
Toprak ana nice canlı doğurdu
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba

Ömer Tombul der bu günü severim
Ergenekon destan olmuş överim
Kutlarım Nevruzu demir döverim
Hoş geldin yeni gün Nevruz merhaba¹¹

-13-

Şevki Dinçal (Şarkışla-Ortaköy, 1952)

Nevruz

Ezelden atamın kültür mirası
Zamanın tarihte izidir Nevruz
Uyanırken ruhu toprak ananın
Bahar bayramının gözüdür Nevruz

O birlik ruhunun yanan ateşi
O ki bereketin doğan güneşi
Yoktur bu dünyada emsali eşi
Aşkın kitabının gizidir Nevruz

¹¹ Ayşe Benek Kaya, *Halk Şairi Ömer Tombul*, Sivas, 2005, s. 240-241.

Dualar edilir niyet tutulur	Bir yaşam kokusu sarar her yanı
Her şeye kardeşlik ruhu katılır	Müjdeler baharın geldiği anı
Küskünlükler gönüllerden atılır	Hazırdır düğüne aşkın meydanı
Sevginin sevdanın özüdür Nevruz	Evvelin ahire sözüdür Nevruz
Geceyle gündüzün eşit olduğu	O gün diller kötü sözden sakınır
Varoluşun anlamını bulduğu	Sevdanın kilimi aşkla dokunur
Mutluluğun gönüllere dolduğu	Türküler söylenir nefes okunur
Tabiatın her bir cüzüdür Nevruz	Türk'ün yedi telli sazıdır Nevruz

Kalplerin umuda bürüdüğü gün
Ateşte demirin eridiği gün
Sevdanın sonsuza yürüdüğü gün
Gerçeğin görünen yüzüdür Nevruz¹²

-14-

Kâhyaoğlu (Ali Atar, Zara-Osmaniye köyü, 1951)

Nevruz Bayramı

İstanbul'dan Erzurum'dan başkent'ten	Tabiat canlanır yirmi bir Martta
Nevruz Bayramına sefa geldiniz	Bin bir türlü çiçek açılır yurtta
Semerkant'tan Buhara'dan Taşkent'ten	Gam kasavet kalmaz omuzda sırtta
Nevruz Bayramına sefa geldiniz	Nevruz Bayramına sefa geldiniz
Bugün tabiatın uyandığı gün	Küçükken de biz nevruzu kutlardık
Baharın kapıya dayandığı gün	Ateş yakar üzerinden atlardık
Dağların yeşile boyandığı gün	Düşenlere güle güle çatlardık
Nevruz Bayramına sefa geldiniz	Nevruz Bayramına sefa geldiniz
Ardahan'da Edirne'den ta Van'dan	Sizler bu temeli bıldır attınız
Erzincan'dan Malatya'dan Batman'dan	Yani bala tereyağı kattınız
Adana'dan Kadirli'den Ceyhan'dan	Kaymakamım bizi ihya ettiniz
Nevruz Bayramına sefa geldiniz	Nevruz Bayramına sefa geldiniz
Size derim ak sakallı hacılar	İç bir zaman bozulmasın aralar
Kış tükendi bitti artık acılar	Bahar geldi iyileşti yaralar
Bize "sıkma" yapan gelin bacılar	Gözleri sürmeli kaşı karalar
Nevruz Bayramına sefa geldiniz	Nevruz Bayramına sefa geldiniz

¹² Şiir 24 Mayıs 2008 günü tarafımızdan derlenmiştir.

Yörük çadırından ayran içenler
Bize selâm verip gelip geçenler
Hep kardeşiz Kürtler Lazlar Çeçenler
Nevruz Bayramına sefa geldiniz

Güneş artık parıl parıl parılar
Çiçeklerde dolaşıyor arılar
Belleri bükülmüş koca karılar
Nevruz Bayramına sefa geldiniz

Mor dağlarda koyun kuzu yayanlar
Bardaklara soğuk ayran koyanlar
Süslü-püslü siz şehirli bayanlar
Nevruz Bayramına sefa geldiniz

Biz aslında aynı soydan geliriz
Aynı soydan aynı boydan geliriz
Düğünden geliriz toydan geliriz
Nevruz Bayramına sefa geldiniz

Kopuzda ezgiler dillerde sözler
Coşuyor gönüller gülüyor yüzler
Davul zurna ile oynayan kızlar
Nevruz Bayramına sefa geldiniz

Sana derim ninem türkü yakışın
Başına oyalı yazma takışın
İrahmetli anam gibi bakışın
Nevruz Bayramına sefa geldiniz

Bütün millet çıkmış bu gün geziye
Meleşir koyunlar iner yazıya
Burdan selâm olsun "Sarımaziya
Nevruz Bayramına sefa geldiniz

Kâhyaoğlu Nevruz bir nazlı yârdır
Horondur Zeybektir Halaydır Bardır
Başımın üstünde yeriniz vardır
Nevruz Bayramına sefa geldiniz¹³

-15-

Salih Çelik (Kangal-Alacahan beldesi, 1957)

Bayramımız Var

Toplantı yiğitler çadır kuruyor
Çıktı Mart Dokuzu bayramımız var
Mehteran da cenk havası vuruyor
Gündüz gece aynı bayramımız var

Dört bir yandan Ankara'da toplandık
Kendi kimliğimiz bulup aklандık
Tuna ile Maver'a da paklandık
Gündüz gece aynı bayramımız var

Bugün ile selâmete eriştim
Dört yüz yıllık kinim ile vuruştum
Esirlikten hürriyete kavuştum
O zamandan beri bayramımız var

Toplanak meydana çalak davulu
Güldürmek kendimize gâvuru
Olsun içimizde Türklük gururu
Bilge Han'dan beri bayramımız var

Kaygılar tükenir gelince bahar
Has bahçenin renk renk gülleri açar
Çiçekten çiçeğe arılar uçar
Her 21 Mart'ta bayramımız var

Börteçene bugün çıktı yoluma
Sıgırmıyordum Ergenekon yurduna
Boz yeleli kurdun düştüm ardına
O zamandan beri bayramımız var

Kırgız'a Kazak'a salam haberi
Çatlasın hırsından azgın Ermeni
Bu günde hatırla Oğuz dedeni
O zamandan beri bayramımız var

Güneydoğu batı hepimiz aynı
Farklı düşünenin alınsın boynu
Kol kola girelim şehirli köylü
Malazgirt'ten beri bayramımız var

¹³ Ali Atar, *Âşık Kâhyaoğlu Hayatı ve Şiirleri*, Basıldığı yer yok, 2006, s. 80-82.

Sebebi bahara ermek içindir
O zaman da düşündüren geçimdir
Oğlum bilmiyorsa benim suçumdur
Tuğrul Bey'den beri bayramımız var

Biz Nevruz'u Ötüken'de yetirdik
Atilla'yla Avrupa'ya götürdük
Üç kıtadan karış karış bitirdik
O zamandan beri bayramımız var

Sorarsan Nevruz'u yeni gün demek
Kardeş dediğini kardeşçe sevmek
Birlikte çalışıp beraber yemek
Alparslan'dan beri bayramımız var

Neler yazam daha okursan oğlum
Yaşatmak Nevruz'u şehirim köylüm
Gidelim Kerkük'e gel suna boylum
Keykubat'tan beri bayramımız var

Bölüm bölüm benimseyip sevmişiz
Kimi yerde "Sultan Nevruz" demişiz
Bir zaman unutup eli görmüşüz
Çağlar evvelinden bayramımız var

Salih'e sorarsan bayramım milli
Kültür bu yaşasın ağızlı dilli
Mete Han'dan beri yolumuz belli
Çağlar evvelinden bayramımız var¹⁴

-16-

İlhan Esen (Şarkışla-Kızılcağız köyü, 1959)

Nevruz Ateşi

Beş bin yıl geçmişten kopan yıldırım
Karanlığı söker Nevruz ateşi
Urumçi Semerkant Karabağ, Kırım
Tüm Turan'da çakar Nevruz ateşi

Karların gevşeyip eridiği gün
Yaylayı çimen bürüdüğü gün
Tohuma hayat yürüdüğü gün
Bahar yeli kokar Nevruz ateşi

Alevini Türk ruhundan alarak
Eritecek zayıf yeri bularak
Ergenekon dağlarını delerek
Hürriyete çıkar Nevruz ateşi

Törelere soyumun milli tapusu
Töresiz dağlır Türk'ün yapısı
Destanlar devrinin masal kapısı
Bizi sarıp çeker Nevruz kapısı

Öz malıdır kendini Türk görenin
Gönlünü Türk birliğine verenin
Türk tuğunu zirvesine Turan'ın
Alevle de diker Nevruz ateşi

Destandır söylenir ozan dillerde
Umut ışıdır esir illerde
Beş bin yıl geçmişi Türk gönüllerde
Nakış nakış dokur Nevruz ateşi

Teselli edelim gönlü eziği
Bilelim Nevruzda feyli bozuğu
Satılmış haini kahpe tuzağı
Toy düğünle yakar Nevruz ateşi

Yansın dört bir yanda ateşler yansın
Davullar çalınsın halaylar dönsün
Ayrılık ihanet ateşi sönsün
Yurda birlik eker Nevruz ateşi¹⁵

¹⁴ Doğan Kaya, *Sivas Halk Şairleri*, C. V, Sivas, 2009, s. 33-34.

¹⁵ İlhan Esen, *Bizim Eller*, Ankara, 2004, s. 144.

-17-

Bekir Akbulut

Nevruz

Ergenekon, Türkün şanlı destanı	Börteçine adlı Asena kurttan
Dağları eritip, diriliş Nevruz	Çıkarken Asya'dan, o anayurttan
Bu bayram Türklerin ünlü destanı	Zorlukları yenip, aştılar sırttan
Baharla yaşama giriliş Nevruz	Tanrı'ya şükredip, varılış Nevruz
İl Han'ın soyunun, devamı Kıyan	Destandır, kutlanır bahar gelince
Bu şenlik Türklüğün töresi uyan	Toprakta nebatat açıp gülünce
Yediden yetmişe koşuyor duyan	Efsane bozkurtum yolu bulunca
Kardeşçe kardeşe sarılış Nevruz	Varoluş yolunda yoruluş Nevruz
Altaylardan kopuş, yeni yurtlara	Kırgız'ı, Türkmen'i, Azeri Türk'ü
Oğuzdan bu güne, alp bozkurlara	Kazağı başına giyerken börtü
Bindiler bozkırdan yağız atlara	Hepsi bir ağızdan söylüyor türkü
Yeniden yaşama örülüş Nevruz	Çağlayıp coşarak, duruluş Nevruz
Ateşler yakılır, demir dövülür	Bekir der, töremiz, dünümüz Nevruz
Çekişle vurulur, gücü övülür	Bilmeyen ne anlar, ünümüz Nevruz
Atlayıp ateşten güzel sevilir	Türklerin doğuşu şanımlı Nevruz
Türk'ün sevdasına seriliş Nevruz	Milletçe el ele verilmiş Nevruz*

-18-

Kenan Çarboğa

Nevruz

Bilmeyen öğrensin, duymayan duysun	Kişi bastığında yerin üstüne
Nevruz; Türkeli'nde nakış demektir	Bir tatlı yel esti serin üstüne
Ezelden ebede alp yüreklerden	Kışın, karanlığın, zorun üstüne
Kâinata Türkçe bakış demektir	Nevruz; şimşek gibi çakış demektir
Âdem'in çamuru yoğruldu bugün	Dört yüz yıl beklerken yurdun gizinde
Nuh karaya çıktı, doğruldu bugün	Umutlar büyüttük ülkü dizinde
Yusuf'um kuyudan çağıldı bugün	Gök yeleli bir börtünün izinde
Nevruz; Hakk'a boyun büküş demektir	Nevruz; demir dağdan çıkış demektir

* Şiir, 6 Şubat 2014'günü günü tarafımızdan derlenmiştir.

Bir bayram sabahı, bir bahar günü
Başlayınca yerle, göğün düğünü
Vahdet ateşinde kesreti, kini
Nevruz; alev alev yakış demektir

Kazak, Kırgız, Tatar, Azer el ele
Türkmen, Özbek, Uygur, dindaşım ile
Tuna'dan Altay'a, Kırım'dan Nil'e
Nevruz; sökülmeven dikiş demektir*

-19-

Kenan Çarboğa

Nevruziye

Ey Türk'ün Yenigün'ü
Hoş geldin Sultan Nevruz
Şen bayramı, düğünü
Hoş geldin Sultan Nevruz

Gece-gündüz denk oldu
Kutlu bir ahenk oldu
Dünya rengârenk oldu
Hoş geldin Sultan Nevruz

Hava, toprak, su, beşer
Senin aşkına düşer
Gülbankla gönül coşar
Hoş geldin Sultan Nevruz

Ekinimiz göğersin
Semeni göğşe ersin
Sen cihana değersin
Hoş geldin Sultan Nevruz

Al, yeşil, sarı tuğlar
Kaldırır kırlar, dağlar
Kar erir, sular çağlar
Hoş geldin Sultan Nevruz

Yanar Tongal ateşi
Kiskandırır güneşi
Sarsın kardeş kardeşi
Hoş geldin Sultan Nevruz

Akıl almaz hikmetle
Damla damla rahmetle
Bollukla, bereketle
Hoş geldin Sultan Nevruz*

-20-

Kul Ozan

Eyvah Dost

Güller solmuş yaban eli değende
Ah nevrutum vah sümbülüm eyvah dost
Bal arısı dizlerini döğende
Ah nevrutum vah sümbülüm eyvah dost

Yüce dağlar yellerini koy vermez
Otlar bile yeterince boy vermez
Şenlik nerde düğün dernek toy vermez
Ah nevrutum vah sümbülüm eyvah dost

*Şiir 11 Ekim 2013 günü tarafımızdan derlenmiştir.

*Şiir 11 Ekim 2013 günü tarafımızdan derlenmiştir.

Ağaçlar ki toprağını döküyor
Fidanları toprağa diz çöküyor
Her sineden bir kökünü söküyor
Ah nevrüzüm vah sümbülüm eyvah dost

Sular durgun yatağında halsizce
Akar gider ne tarafa gölsüzce
Kuşlar ötmez her mahlûkat dilsizce
Ah nevrüzüm vah sümbülüm eyvah dost

Kul Ozan'ım bir başkadır bu zaman
Varlık çeker tabiattan el-aman
Doğru dürüst bir günümü bulamam
Ah nevrüzüm vah sümbülüm eyvah dost*

-21-

Ruhsatî (Kangal-Deliktaş, 1835-1911)

Yaz Geldi 1

Gönül azad oldu gam-ı şitadan
Bihamdillah Yaradan'a yaz geldi
İşte böyle diliyorum Huda'dan
Bihamdillah Yaradan'a yaz geldi

Göller dalgalanıp kazı gözlerdi
Gönül alı pullu kızı gözlerdi
Ziruh olan cümle yazı gözlerdi
Bihamdillah Yaradan'a yaz geldi

Vakit yeni esti karlar eridi
Hicabından kar çiçeği faridi
Nergis yaprağını çekti yürüdü
Bihamdillah Yaradan'a yaz geldi

Sümbül boyun eğdi kurdu otağı
Bülbül bir gül için bekler bu bağı
İşte gelip erdi yaz bahar çağı
Bihamdillah Yaradan'a yaz geldi

Cahiller şöhreti sazı seviyor
Hilâl kaş sürmeli gözü seviyor
RUHSATÎ bulandı yazı seviyor
Bihamdillah Yaradan'a yaz geldi¹⁶

-22-

Ruhsatî

Yaz Geldi 2

Ölen öldü haber verin sağılardan
Kurban olam Yaradan'a yaz geldi
Gül açılmış şita gitmiş dağlardan
Kurban olam Yaradan'a yaz geldi

Gelin el kaldırak durak niyaza
Bihamdillah erdik biz de bu yaza
Dudular kumrular erdi muraza
Kurban olam Yaradan'a yaz geldi

* Şiir, 4 Ağustos 2010 günü tarafımızdan derlenmiştir.

¹⁶ Doğan Kaya, *Âşık Ruhsatî, Sivas*, 1999, s. 173-174.

Zülûfler perişan kâküller deste Gül açılmış sene katıyor yıldan
Ah n'ideyim benim gönlüm şikeste Okusan da anlamıyor bin dilden
Dahi benden gayri kalmadı yasta Çekeyim derdini ne gelir elden
Kurban olam Yaradan'a yaz geldi Kurban olam Yaradan'a yaz geldi

RUHSATÎ'yem yine bana coş geldi
Ah ettikçe gözlerimden yaş geldi
Ellere yaz bahar bize kış geldi
Kurban olam Yaradan'a yaz geldi¹⁷

-23-

Ruhsatî

Yaz Geldi 3

Söyle tarhanaya çeksın göçünü	Karakışın eksik olmaz dumanı
Şükür Yaradan'a belli yaz geldi	Zemheri de hiç vermiyor amanı
Uzun kısa gücük-mücük defoldu	Yine mart ayının vardır imanı
Cennetin misali allı yaz geldi	Gözyaşı dökerek selli yaz geldi
Misafir alıyor dağların başı	Pehlivanlar kispet giyer güleşir
Şükür gitti evden kışın telaşı	Koyun kuzu dertli dertli meleşir
Yaz çiçeği çiğdem gösterir başı	Ötüşür bülbüller güle dolaşır
Usul boylu ince belli yaz geldi	Tomurcuk verecek güllü yaz geldi
Sehil kuşu uykusundan uyandı	Abrul beşi çıkmayınca gücerek
Çiçekler her türlü renge boyandı	Deliktaş'ın yazı gelir geçerek
Dul avratla öksüz oğlan sevindi	Çiftimizi yavaş yavaş becerek
İzanlı ekvanlı yelli yaz geldi	Sana müjde sağlı sollu yaz geldi

Gönül vaz gel Deliktaş'ın başından
Tanı tarikatin yapış peşinden
Mevlâ'm esirgesin gönül kışından
Hey RUHSATÎ nice yollu yaz geldi¹⁸

¹⁷ Doğan Kaya, *Âşık Ruhsatî, Sivas*, 1999, s. 174.

¹⁸ Doğan Kaya, *Âşık Ruhsatî, Sivas*, 1999, s. 174-176.

-24-

Ruhsatî

Yaz Geldi 4

Daha gözleyim mi ey mavi donlu	Kaba yel değdi de söküldü seller
İşte görüyorsun sunam yaz geldi	Bülbül dile geldi açıldı güller
Kalmadı eridi dağların karı	Herkes sevdiğine nağmeler yollar
Nice bir ah ile yanam yaz geldi	Ben de Kerem gibi yanam yaz geldi
Çekildi turnalar yurduna gitti	Karalarım ağdan seçildi şükür
Açıldı laleler sümbüller bitti	Eriş Ya Muhammet Ya Ebubekir
Güller cuşa geldi bülbüller öttü	Dilimde zikrullah kalbimde fikir
Bir bade ver içip kanam yaz geldi	Niyazım Mevlâ'ya inan yaz geldi

Amanın Ya Ömer Osman Ya Ali
Dahi ağlasın mı RUHSATÎ deli
Yitirdim fikrimi ölüyem ölü
Yandı büryan oldu sinem yaz geldi¹⁹

-25-

Sait Kaya

Nevruz

Bayram gelir sevgililer gezilir	Gönüller hoş olur dostlar buluşur
Neşelenip unuturlar dünleri	Güzel varlıkları dünya bölüşür
Güzel sözler mısralara dizilir	Duygu mısralarda şiir oluşur
Düşündüm de bugünleri dünleri	Neşelenip unuturlar dünleri
Nevruz Bayramında şiir günleri	Nevruz Bayramında şiir günleri
Nevruzla uyanır bütün canlılar	Olanı almıyor insanın aklı
Oynar güzel kızlar delikanlılar	Neden yüreklerde kötülük saklı
Yine pusudadır eli kanlılar	Kavga serbest dostluk barış yasaklı
Karanlıktır bugünleri dünleri	Düşündüm de bugünleri dünleri
Yine zor geçecek bayram günleri	Zor geçiyor burda nevruz günleri ²⁰

¹⁹ Doğan Kaya, *Âşık Ruhsatî, Sivas*, 1999, s. 176.

²⁰ Sait Kaya, *Her Şeye Rağmen Yaşam*, İstanbul, 2000, s. 136.